

МИНИСТЕРСТВО ПРОСВЕЩЕНИЯ РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИИ

Министерство образования и науки Республики Дагестан

АМР "Кумторкалинский район"

МКОУ "Темиргоевская СОШ"

РАССМОТРЕНО

На заседании ШМО

Хангишиева С.З.
Протокол №1 от «26» 08
2023 г.

СОГЛАСОВАНО

Зам директора по УВР

Салаватова З.М.
Протокол №1 от «26» 08
2023 г.

УТВЕРЖДЕНО

Директор

Магомедова Н.М.
Приказ №42 от «26» 08
2023 г.

РАБОЧАЯ ПРОГРАММА

учебного предмета «Родного (авар.) языка»

для обучающихся 7 класса

с. Темиргое 2023г.

**РАБОЧАЯ ПРОГРАММА ПО РОДНОМУ ЯЗЫКУ (АВАР.)
ДЛЯ 7 КЛАССА
НА 2023-2024 ЦІАЛУЛ СОН**

1. Программаялъе баян

Жакъасеб школалда т1адаб борч ккола г1ун бач1унеб г1елалъе гъваридаб ва щулияб г1елмияб лъай къей, гъеб жидер практикалъул х1алт1изабизе ругъун гъари, дунялалдехун материалистияб бербалагъи лъугъинаби.

Гъеб масъала г1умруялде бахъинабиялъул к1удияб бак1 ккола рахъдал мац1алъ.

Миллиял школазда рахъдал мац1 малъиялъул аслияб мурад буго бац1ц1адаб литературияб мац1алда жидерго пикру эркенго загъир гъабизе ц1алдохъаби ругъун гъари (бицунги, хъванги),

Мац1 берцин гъабудеб алаталдаса пайда боси, миллияб художествияб ва г1елмияб литература ц1али ва бич1ч1и.

Авар литературияб мац1алъул къуч1 ккола болмац1, амма литературияб мац1 бечелъизе к1вар бугеб маг1данлъун ккола киналго диалектал ва наречиял. Цогидал мац1азго г1адин авар мац1алъги г1аммаб куцалда т1олго маг1арулазул рух1ияб бечелъи жанибе бачуна.

Классазда авар мац1алъул курсалъул г1уц1и

Рахъдал мац1алъул программаялда рекъон, 7 классазда ц1алдохъабазда малъизе ккола фонетика, графика, лексика, раг1и лъугъин,грамматика (морфология, синтаксис). Гъединго ц1алдохъабазда лъазе ккола стилистикалъул ва мац1алъул х1акъалъул г1аммал г1елмиял баянал. Ц1алдохъаби ругъунлъизе ккола бит1ун хъвазе, бит1ун ц1ализе, калам г1уц1изе ва лъалхъул ишараби лъезе.

Задачал: Авар мац1 школалда лъазабиялда цереч1арал масъалабилъун ккола: ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби, пасих1го ц1али камиллъизаби ва каламалъул культура борхизаби.

Мурад: Школалда авар мац1 малъиялъул мурад буго: ц1алдохъабазе фонетикаялъул, лексикаялъул, раг1и лъугьиналъул ва хисиялъул, грамматикаялъул, стилистикаялъул х1акъалъулъ лъай цвей, жамг1ияб г1умруялда жаниб гьелъул к1варалъул х1акъалъулъ баянал кьей, бит1унхъваялъул ва лъалхъул ишараби камиллъизари, лъималазул раг1ул нахърател бечелъизаби.

2.Содержание:

- 1   Глагоалъул авалияб форма-инфинитив 1
- 2   «Гъабизе» – кумекалъул глагол   1
- 3   Калам цебет1езаби.
- Сочинение « Кин арал дир каникулал»   1
- 4   Журарал глагоал   1
- 5   Составиял глагоал   1
- 6   Диктант «Хасалихълъи»   1
- 7   Гъанже заманалъул составиял глагоал   1
- 8   Бач1унеб заманалъул составиял глагоал   1
- 9   Араб заманалъул составиял глагоал   1
- 10   Калам цебет1езаби.
- Сочинение «Хасалихъе т1абиг1ат»   1
- 11   Глагоалъул такрарлъиялъул форма   1
- 12   Г1инзул ва берзул глагоал   1
- 13   Хабарияб наклонение   1
- 14   Диктант»Г1иса»   1

- 15 Т1алабияб наклонение 1
- 16 Шарт1ияб наклонение 1
- 17 Суалияб наклонение 1
- 18 Глаголазул бит1унхъвай 1
- 19 Калам цебет1езаби
- Изложение «Лъикъа щив х1инкъарав» 1
- 20 Глаголалъул разбор1
- 21 Наречие 1
- 22 Наречиялъул разрядал 1
- 23 Диктант «Дир Ват1ан» 1
- 24 Наречие лъугъин 1
- 25 Наречиялда жанир жинсиял г1аламатал1
- 26 Наречиялъул разбор 1
- 27 Союзал 1
- 28 Сок1к1иналъул союзазул тайпаби 1
- 29 Союзул бит1унхъвай 1
- 30 Частицаби 1
- 31 Хадурег1елал 1
- 32 Диктант «Эмен» 1
- 33 Междометие 1
- 34 Такрар гъаби

3.Метапредметиял хласилал:

1. Ціалиялзул мурадал ва масъалаби цере лъезе ва гьел тІуразариялзулкъагІидаби ралагъизе бажари.
2. Цебе лъураб масъалаялде ва гьеб масъала тІубазабиялзул шартІаздебалагъун, жиндирго ціалиялда рухъарал ишазе къимат къезеги, гъезда хадубхал кквезеги, гъезул план гъабизеги бугеб бажари лъугъинаби.
3. Информация къезе ишараялзулгин символикиял алатаздаса пайдабоси.
4. Хурхен гъабиялзул, ай бухъеналзулал ва нахъгІунтІиялзулалмасъалаби тІуразе, каламалзул алатал жигаралда хІалтІизари.
5. Информация балагъиялзул (баян кьолел тІахъаздаса), гъеббакІариялзул, гьелда тІад хІалтІиялзул, гьелзул анализ гъабиялзул, гъебгІуціиялзул ва къеялзул, гьелзул магІна бичІізабиялзул батІи-батІиялкъагІидаби хІалтІизари.
6. Цере лъурал мурадазда ва масъалабазда рекъон, батІи-батІиялстилалзул ва жанразул текстал бичІічІун ціализе бажари.
7. Цо чІванкъотІарал предметметал дандекквезеги, гъезул анализ васинтез гъабизеги, гьел гІаммлъизаризеги, кинал ругониги гІаламатаздалъунтІелазде рикъизеги, цоцада релълъинаризеги, гІиллаялзулабгин цІех-рехалзулаб бухъен чІезабизеги, гъезда тІаса пикру загъир гъабизеги бажари, ай логикиял хІалтІаби гъаризе лъай.
8. Накъиталъе гІахъаллъи гъабулев чиясухъ гІенеккизеги, диалогалзулгІахъаллъизеги, батІи-батІиял пикраби рукІиналъе ва щибасул жиндиргохасаб пикру загъир гъабизе ихтияр букІиналъе мукІурлъизеги, жиндиргопикру загъир гъабизеги, гьелъие далил бачинеги разилъи.
9. Гаммаб мурад цебе лъезеги гъеб тІубазабиялзул нухал ралагъизегибажари; цадахъ гъабулеб хІалтІи щибасда гьоркъоб бикъизе, къотІи-къайгъабизеги, цадахъаб хІалтІулъ цоцазда хадуб хал кквезеги, данд рекъонкколеб хІалалъ жиндир ва сверухъ ругезул хъвада-чІвадиялъе къимат къезегибажари.
10. Лъилниги рахъ кквечІого, щивас загъир гъабураб пикругихІисабалде босун, дагІба-рагІи къотІизе бажари.

4. Ц1алул тематикияб план

№	Дарсил тема	Саг1ат
1	Глаголалъул авалияб форма-инфинитив	1
2	«Гъабизе» – кумекалъул глагол	1
3	Калам цебет1езаби. Сочинение « Кин арал дир каникулал»	1
4	Журарал глаголал	1
5	Составиял глаголал	1
6	Диктант «Хасалихълъи»	1
7	Гъанже заманалъул составиял глаголал	1
8	Бач1унеб заманалъул составиял глаголал	1
9	Араб заманалъул составиял глаголал	1
10	Калам цебет1езаби. Сочинение «Хасалихъе т1абиг1ат»	1
11	Глаголалъул такрарлъиялъул форма	1
12	Г1инзул ва берзул глаголал	1
13	Хабарияб наклонение	1
14	Диктант«Г1иса»	1
15	Т1алабияб наклонение	1
16	Шарт1ияб наклонение	1
17	Суалияб наклонение	1
18	Глаголазул бит1унхъвай	1
19	Калам цебет1езаби Изложение «Лъикъа щив х1инкъарав»	1
20	Глаголалъул разбор	1

21	Наречие	1
22	Наречиялъул разрядал	1
23	Диктант «Дир Ват1ан»	1
24	Наречие лъугъин	1
25	Наречиялда жанир жинсиял г1аламатал	1
26	Наречиялъул разбор	1
27	Союзал	1
28	Сок1к1иналъул союзул тайпаби	1
29	Союзул бит1унхъвай	1
30	Частицаби	1
31	Хадурег1елал	1
32	Диктант «Эмен»	1
33	Междометие	1
34	Такрар гъаи	1
1	Глаголалъул авалияб форма-инфинитив	1
2	«Гъабизе» – кумекалъул глагол	1
3	Калам цебет1езаби. Сочинение « Кин арал дир каникулал»	1
4	Журарал глаголал	1
5	Составиял глаголал	1
6	Диктант «Хасалихълъи»	1
7	Гъанже заманалъул составиял глаголал	1
8	Бач1унеб заманалъул составиял глаголал	1
9	Араб заманалъул составиял глаголал	1
10	Калам цебет1езаби. Сочинение «Хасалихъе т1абиг1ат»	1
11	Глаголалъул такрарлъиялъул форма	1
12	Г1инзул ва берзул глаголал	1
13	Хабарияб наклонение	1
14	Диктант»Г1иса»	1

15	Т1алабияб наклонение	1
16	Шарт1ияб наклонение	1
17	Суалияб наклонение	1
18	Глаголазул бит1унхъвай	1
19	Калам цебет1езаби Изложение «Лъикъа щив х1инкъарав»	1
20	Глаголалъул разбор	1
21	Наречие	1
22	Наречиялъул разрядал	1
23	Диктант «Дир Ват1ан»	1
24	Наречие лъугъин	1
25	Наречиялда жанир жинсиял г1аламатал	1
26	Наречиялъул разбор	1
27	Союзал	1
28	Сок1к1иналъул союзазул тайпаби	1
29	Союзазул бит1унхъвай	1
30	Частицаби	1
31	Хадурег1елал	1
32	Диктант «Эмен»	1
33	Междометие	1

5. Написял хласилал:

1. Авар маці маґарулазул милиябгин маданияб бечелъи кколеблъи бичічіи;
2. Инсанасул рухіяб бечелъи, ґлакълу, пагъмму
3. Рахьдал маціалъ тлубалѐб хьулухъ
4. Авар маціалъул эстетикіяб бечелъи бичічіи;
5. Рахьдал маціалдехун цлуна-къараб, хлурматіяб бербалагъи буклинаби
6. Авар маціалъул баціціалъи цлуни; калам цебетлѐзабизе хларакат бахъи.
7. Гьудулзабигун гьорлъ росун, тладе-гьоркъе рачлун руклин
8. Эркѐнго пикру ва реклел асар загьир гьабизе
9. Раґлабазул грамматика тладеґланаб даражаялда лъзаби;
10. Жиндирго каламалъе кьимат кьезе бажари.
11. Инсанасул напсалъул лъиклаб хасиятги ва маґна бугел мурадал цере лъей.
12. Рахьдал маці нилъер культураялъул аслу буклин бичічіи
13. Рокъи Ват1аналде
14. Рокъи т1абиг1аталде

6.Рагъараб календарно- тематикияб план 7 класс 2023 - 2024с.

№	Дарсил тема	Саг1ат	Деятельностиаълул видал	Материально-техникаяълул ч1езаби	Напсиял х1асилал:	Заман	
						пла н	факт
1	Глаголаълул авалияб форма-инфинитив	1	Ц1ияб тема малъи. Т1ехъалдаса х1алт1и.	К1алзулаб ц1ех-рех. Жалго жидедаго ч1ун х1алт1и.	Рахъдал мац1алдехун ц1уна-къараб, х1урматияб бербалагъи буклинаби		
2	«Гъабизе» – кумекаълул глагол	1	Ц1ияб тема малъияяълул дарс.	К1алзулаб ц1ех-рех. Жив-живгун х1алт1и.	Авар мац1алълул бац1ц1алъи ц1уни; калам цебет1езабизе х1аракат бахъи.		
3	Калам цебет1езаби. Сочинение « Кин арал дир каникулал»	1	Халгъабияяълул дарс	Калам цебет1езаби	Гъудулзабигун гъорлъ росун, т1аде-гъоркъе рач1ун рук1ин		
4	Журарал глаголал	1	Раг1абазул диктант. Текстгун х1алт1и.	Таблица	Эркенго пикру ва рек1ел асар загъир гъабизе		
5	Составиял глаголал	1	Преложенияяълул синтаксисияб разбор.	Таблица	Раг1абазул грамматика т1адег1анаб даражаялда лъзаби;		
6	Диктант «Хасалихълъи»	1	Диктант хъвазе	Т1ехъ	Жиндирго каламалъе къимат къезе бажари.		
7	Гъанже заманалълул составиял глаголал	1	Карточкаби, предложениялда рик1к1енал ратизе.	К1алзулаб ц1ех-рех. Тест	Инсанасул напсалълул лъик1аб хасиятги ва маг1на бугел мурадал цере лъей.		
8	Бач1унеб заманалълул составиял глаголал	1	Рик1к1енал падежазде сверизари.	К1алзулаб ц1ех-рех. Тест	Рахъдал мац1 нилъер культураяяълул аслу бук1ин бич1чи		
9	Араб заманалълул составиял глаголал	1	Раг1абазул диктант. Текстгун х1алт1и.	Халгъабияяълул тест.	Рокъи Ват1аналде		

10	Калам цебет1езаби. Сочинение «Хасалихъе т1абиг1ат»	1	Калам цебет1езабиялзул х1алт1и	Калам цебет1езаби	Рокъи т1абиг1аталде		
11	Глаголалзул такрарлъиялзул форма	1	Ц1ияб тема малъи. Т1ехъалдаса х1алт1и	К1алзулаб ц1ех-рех.	Жиндирго каламалъе къимат къезе бажари.		
12	Г1инзул ва берзул глаголал	1	Текстгун х1алт1и.	К1алзулаб ц1ех-рех. Тест	Авар мац1 маг1арулазул милиябгин маданияб бечелъи кколеблъи бич1чи;		
13	Хабарияб наклонение	1	Морфологияб разбор.	К1алзулаб ц1ех-рех. Тест	Инсанасул рух1ияб бечелъи, г1акълу, пагъму		
14	Диктант»Г1иса»	1	Диктанталзул мажмуг1	К1алзулаб ц1ех-рех. таблица	Рахъдал мац1алъ т1убалеп хъулухъ		
15	Т1алабияб наклонение	1	Халгъабиялзул	Калам цебет1езаби	Инсанасул напсалзул лъик1аб хасиятги ва маг1на бугел мурадал цере лъей.		
16	Шарт1ияб наклонение	1	Текстгун х1алт1и, морфологияб разбор.	К1алзулаб ц1ех-рех. Таблица	Рокъи т1абиг1ат		
17	Суалияб наклонение	1	Наклонениялгун х1алт1и	К1алзулаб ц1ех-рех. Тест	Раг1абазул грамматика т1адег1анаб даражаялда лъзаби;		
18	Глаголазул бит1унхъвай	1	Ц1ияб тема малъиялзул дарс.	К1алзулаб ц1ех-рех. Жалго жидедаго ч1ун х1алт1и.	Жиндирго каламалъе къимат къезе бажари.		
19	Калам цебет1езаби Изложение «Лъикъа щив х1инкъарав»	1	Изложениялзул мажмуг1	Т1ехъ	Жиндирго каламалъе къимат къезе бажари.		
20	Глаголалзул разбор	1	Практикияб дарс. Карточкаби. Жив- живгун х1алт1и.	Карточкаби. Жив- живгун х1алт1и.	Рокъи т1абиг1аталде		

21	Наречие	1	Текстгун х1алт1и, синтаксисияб разбор.	К1алзулаб ц1ех-рех. Тест	Инсанасул рухияб бечелъи, г1акълу, пагъму		
22	Наречиялъул разрядал	1	Текстгун х1алт1и, бет1ерал членал ратизе	К1алзулаб ц1ех-рех.	Авар мац1алъул эстетикияб бечелъи		
23	Диктант «Дир Ват1ан»	1	Халгъабиялъул дарс	Калам цебет1езаби	Раг1абазул грамматика т1адег1анаб даражаялда лъзаби;		
24	Наречие лъугъин	1	Ц1ияб тема малъи. Т1ехъалдаса х1алт1и	К1алзулаб ц1ех-рех. Тест	Жиндирго каламалъе къимат къезе бажари.		
25	Наречиялда жанир жинсиял г1аламатал	1	Ц1ияб тема малъи. Т1ехъалдаса х1алт1и	К1алзулаб ц1ех-рех. Тест	Рокъи т1абиг1аталде.		
26	Наречиялъул разбор	1	Текстгун х1алт1и, бет1ерал членал ратизе	К1алзулаб ц1ех-рех. Тест	Рокъи Ват1аналде		
27	Союзал	1	Союзалгун х1алт1и	К1алзулаб ц1ех-рех. Тест	Инсанасул рухияб бечелъи, г1акълу, пагъму		
28	Сок1к1иналъул союзазул тайпаби	1	Союзазул тартиб	К1алзулаб ц1ех-рех. Тест	Рахъдал мац1алъ т1убалел хъулухъ		
29	Союзазул бит1унхъвай	1	Ц1ияб тема малъи. Т1ехъалдаса х1алт1и	К1алзулаб ц1ех-рех. Тест	Авар мац1алъул эстетикияб бечелъи бич1чи;		
30	Частицаби	1	Частицаби рат1а рахъизе лъай	К1алзулаб ц1ех-рех. Таблица	Раг1абазул грамматика лъзаби;		
31	Хадурег1елал	1	Ц1ияб тема малъи.	К1алзулаб ц1ех-рех.	Рахъдал мац1 аслу бук1ин бич1чи		
32	Диктант «Эмен»	1	Диктант хъвай	Диктантазул мажмуг1	Жиндирго каламалъе къимат къезе бажари.		
33	Междометие	1	Ц1ияб тема малъи.	К1алзулаб ц1ех-рех.	Жиндирго каламалъе къимат		
34	Такрар гъаби	1	Такрар гъаби	К1алзулаб ц1ех-рех.			

